

*Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України
04060, м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
Інститут педагогического образования
и образования взрослых НАПН Украины,
04060, г. Киев, ул. Максима Берлинского, 9
Institute of Pedagogical Education and
Adult Education NAES of Ukraine
04060, Kyiv, Maxima Berlinskogo str., 9*

КВАЛІФІКАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми. Сучасний світ праці та поява нових перспективних професій та компетентностей у виробничій та невиробничій сферах об'єктивно зумовлюють потребу у зростанні вимог до кваліфікаційних категорій викладачів закладів професійно-технічної освіти, що підтверджено низкою вимог державних стратегічних документів у сфері освіти, зокрема, Національною рамкою кваліфікацій, Стратегією державної кадрової політики на 2012-2020 роки, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, а також суперечностями, які виникають у педагогічній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У нашій країні проблемі кваліфікаційних вимог до викладачів професійної школи певною мірою були присвячені дослідження учених різних галузей наукового знання. Значний творчий внесок у її розвиток було здійснено у наукових працях О.С. Аббасової, В.П. Андрущенко, О.В. Аніщенко, Н.М. Бібик, С.У. Гончаренка, Т.М. Десятова, Г.П. Зінченка, І.А. Зязюна, А.Й. Капської, В.А. Козакова, В.Г. Кременя, Л.Б. Лук'янової, З.А. Малькової, В.І. Маслова, О.Г. Мороза, А.С. Нікуліної, Н.Г. Ничкало, В.В. Олійника, В.Г. Осипова, О.М. Пехоти, Л.П. Пуховської, В.О. Радкевич, Л.Є. Сігаєвої,

С.О. Сисоєвої, М.І Шкіля, О.Т. Шпака, Л.І. Шевчук, О.І. Щербак та інших учених.

Формулювання цілей статті, постановка завдання. Цілями статті є дослідження наукової категорії «кваліфікація», зокрема викладача професійно-технічного навчального закладу, її взаємозв'язок з поняттям «компетентність», «атестація», «сертифікація».

Виклад основного матеріалу. Як зазначила Міністр освіти і науки України Л. Гриневич під час парламентських слухань, присвячених професійній освіті, що відбулися у Верховній Раді України 1 червня 2016 року, «глобальною валютою сьогодні називають кваліфікацію. І тільки та країна, яка має кваліфіковану робочу силу, не програє у світовій конкуренції. Тому це питання є питанням стратегічної безпеки України, це конкурентна перевага нашої економіки і наша можливість зайняти високе місце у глобальному господарстві» [10, с.7].

У своєму виступі на цих ж слуханнях В.Г. Кремень, Президент Національної академії педагогічних наук України, окреслив як надважливі напрями розвитку освіти в Україні, проблеми підвищення якості освіти та педагогічного персоналу, а також підвищення кваліфікації і стажування педагогічних працівників, оскільки, за його висловом, «навчити гарного фахівця може лише гарний фахівець» [10, с.24].

Проблеми педагога, підвищення його кваліфікації в системі післядипломної освіти, професійного самовиховання, соціального статусу, на думку Н.Г.Ничкало, завжди були, є і будуть актуальними, оскільки з'являються нові освітньо-виховні функції в умовах стрімкого науково-технічного і соціально-економічного поступу, народжуються нові суперечності і проблеми [8, с.5].

У Концепції освіти дорослих, розробленою доктором педагогічних наук Л.Б. Лук'яною, наголошено, що «у законодавчій базі мають знайти відображення вимоги до педагогічних кадрів, кваліфікаційного зростання й кар'єрного просування персоналу» [6, с.6].

Досліджуючи поняття «кваліфікація» ми звернулися до різних наукових джерел. Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає кваліфікацію як ступінь придатності, підготовленості до якого-небудь виду праці, а кваліфікований – той, що має високу кваліфікацію [1,с.422].

В «Енциклопедії освіти», виданою Академією педагогічних наук за редакцією В.Кременя, кваліфікація визначається як а) оцінка, визначення якості чогось; б) ступінь придатності, рівень підготовки особи до певної роботи (професії); в) спеціальність, професія, фах [3].

У чинному Класифікаторі професій ДК 003:2010 кваліфікація трактується як здатність виконувати завдання та обов'язки відповідної роботи. Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією [5].

У «Глосарії основних термінів професійної освіти» за загальною редакцією Н.Ничкало кваліфікація в освіті визначається як рівень навченості, підготовленості до компетентного виконання певного виду діяльності за здобутою спеціальністю. Кваліфікація – ключова складова стандарту професійної освіти в Європейському Союзі [2].

У Лісабонській конвенції з визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському регіоні (1997 р.), кваліфікації спрямовані на порівнювання і встановлювання еквівалентності документів про вищу освіту різних країн. У документах Європейського простору вищої освіти під кваліфікацією також розуміють будь-який ступінь, звання, диплом або інше свідоцтво, що видане компетентним органом і засвідчує успішне закінчення відповідної програми з вищої освіти [7, с.24].

Дослідники Г.Дмитренко та Н.Протасова визначають кваліфікацію працівника як сукупність його загальної і спеціальної професійної освіти, необхідних знань, умінь, професійних навичок (як наслідок виробничого досвіду) для виконання певних видів робіт певної складності [11].

Національна рамка кваліфікацій трактує поняття «кваліфікація» як офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли

уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами [9].

Закон України «Про освіту» визначає термін «кваліфікація» як визнану уповноваженим суб'єктом та засвідчену відповідним документом стандартизовану сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання) [4].

Аналіз вивчених джерел дав змогу з'ясувати такі характерні ознаки поняття «кваліфікація», як: сукупність знань, умінь та професійних навичок, стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей; ступінь придатності, підготовленості, втілення певної якості діяльності; вимірюваність, оцінка, результат оцінювання і визнання; ступінь, звання, диплом, свідоцтво.

Отже, кваліфікація описується змістом діяльності фахівця (компетентностями), може бути різних рівнів, повинна вимірюватися, оцінюватися та визнаватися.

При цьому кваліфікація може бути повною, а також частковою. Повною кваліфікацією вважається та, яка відповідає повному переліку компетентностей певного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені Державним стандартом. Частковою є та кваліфікація, за якої особа здобула лише частину компетентностей, визначених відповідним стандартом.

На нашу думку, важливим є те, що поняття «кваліфікація» та «компетентність» є взаємообумовленими та взаємопов'язаними, які виявляються як в освітній кваліфікації так і у професійній кваліфікації викладача, оскільки для його діяльності характерна бінарність: одна складова – професійна, інша – освітня.

Під освітньою кваліфікацією викладача ми розуміємо визнану вищим закладом освіти сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання, компетентностей, що засвідчується дипломом про освіту.

Професійна кваліфікація визначається як стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей, результатів навчання, що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність на підставі їх визнання кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчується відповідним документом [4].

З'ясовуючи сутність поняття «викладач професійно-технічного навчального закладу» ми звернулись до Національного класифікатора професій ДК 003:2010, який розроблено Державною установою «Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин Міністерства праці та соціальної політики України», Інститутом української мови НАН України і Державним комітетом статистики. У класифікаторі зазначено професійну назву роботи - «викладач професійно-технічного навчального закладу» та її код – 2320 [5, с.746].

Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 №103/98-ВР визначає, що викладач належить до педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів. Педагогічною діяльністю у професійно-технічних навчальних закладах та установах професійно-технічної освіти можуть займатися особи, які мають відповідну професійну освіту та професійно-педагогічну підготовку, моральні якості і фізичний стан яких дає змогу виконувати обов'язки педагогічного працівника.

Для нас важливо з'ясувати вимоги до викладача згідно Національної рамки кваліфікацій, оскільки Національна рамка кваліфікацій впроваджується з метою введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентності фахівців, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні [9].

У Національній рамці кваліфікацій кваліфікаційні рівні описуються складовими: «знання», «уміння», «комунікація» та «автономність і відповідальність». Кваліфікації викладачів ПТНЗ згідно вимог за освітою

відноситься до 6, 7 рівнів, а також можуть бути 8 кваліфікаційного рівня. Зокрема, 6 рівень Національної рамки кваліфікацій передбачає здатність викладачів розв'язувати складні спеціалізовані та практичні проблеми у професійній діяльності, застосовувати теорію і методи педагогічної науки. 7 кваліфікаційний рівень передбачає у викладачів сформовані компетентності у розв'язанні складних задач і проблем в педагогічній діяльності, проведенні досліджень та здійсненні інновацій. На 8 кваліфікаційному рівні викладачі ПТНЗ повинні розв'язувати комплексні проблеми в педагогічній та дослідницько-інноваційній діяльності. У зв'язку з цим, у викладачів ПТНЗ необхідно формувати компетентності, які відповідають вимогам Національної рамки кваліфікації.

Закон України «Про освіту» визначає педагогічну діяльність як інтелектуальну, творчу діяльність педагогічного працівника, яка спрямовується на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та професійних компетентностей. А викладацьку діяльність охарактеризовує, як таку що, спрямовується на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та фізичних якостей здобувачів освіти [4].

Педагогічну і викладацьку діяльність можна охарактеризувати різними рівнями кваліфікації. У «Глосарії основних термінів професійної освіти» кваліфікаційний рівень визначається як сукупність вимог до компетенцій працівників, що диференціюються за параметрами складності, нестандартності трудових дій, відповідальності й самостійності [2].

У Національній рамці кваліфікацій кваліфікаційний рівень визначається як структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що характеризується певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня. Для опису кваліфікаційних рівнів використовується чотири види базових компетентностей – знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність. Цей чотирьохчастинний

видовий набір компетентностей займає проміжне положення між переліками з п'яти базових компетентностей для Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО) (знання та розуміння; застосування знань і розумінь; формування суджень; комунікація; здатність до подальшого навчання, розвитку) та трьох для Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя (ЄРК НВЖ) (знання, уміння; автономність; відповідальність) [9].

На теперішній час в Україні відсутні сучасні професійні стандарти для більшості професій, в тому числі для викладача професійно-технічного навчального закладу. Роль професійних стандартів зазвичай виконують кваліфікаційні характеристики професій працівників, які наводяться в довідниках кваліфікаційних характеристик. Характерною особливістю кваліфікаційної характеристики викладача закладу ПТО є те, що в ній є розділи «Завдання та обов'язки», «Повинен знати» і «Кваліфікаційні вимоги».

Кваліфікаційні характеристики посад керівних та інженерно-педагогічних працівників, зайнятих у навчальних закладах професійно-технічної освіти, вперше були затверджені постановою Держкомпраці СРСР 6 січня 1977р. №2, за якою передбачено опис посадових обов'язків, та кваліфікаційних вимог до викладача професійно-технічного навчального закладу. Вимоги до викладачів визначалися Типовим положенням про технічні училища СРСР, затвердженим Державним комітетом Ради Міністрів СРСР по профтехосвіті у жовтні 1966 року, Типовим положенням про професійно-технічні училища, схваленим Радою Міністрів СРСР від 8 лютого 1961 року та Положенням про професійно-технічні училища з підготовки кваліфікованих робітників з середньою освітою, схваленими Радою Міністрів СРСР у червні 1970 року. У 1992 році до кваліфікаційних вимог додаються розділи «Повинен вміти», «Повинен мати ціннісні орієнтації» [12].

Професійні характеристики містять, як правило, перелік завдань та обов'язків працівника (компетенції); вимоги до знань, вимоги щодо наявності освіти певного рівня. Ці кваліфікаційні характеристики здебільшого не є сумісними з Національною рамкою кваліфікацій та європейськими мета рамками.

Аналізуючи постанову Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 року № 1109 «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядку їх присвоєння» було з'ясовано, що визначеними кваліфікаційними категоріями для викладачів є «спеціаліст вищої категорії», «спеціаліст першої категорії», «спеціаліст другої категорії» і «спеціаліст», а педагогічні звання – «викладач-методист» і «старший викладач». Порядок регулює питання присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Кваліфікаційні категорії «спеціаліст», «спеціаліст другої категорії», «спеціаліст першої категорії», «спеціаліст вищої категорії» присвоюються педагогічним працівникам з освітнім ступенем магістра, які обіймають посаду викладача. Педагогічні звання «старший викладач» і «викладач-методист» присвоюється викладачам усіх спеціальностей.

Вищезазначений нормативний документ узгоджено із Наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. №930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників». У ньому зазначається, що викладачі ПТНЗ повинні мати повну вищу педагогічну освіту, або іншу повну вищу освіту та пройти спеціальну педагогічну підготовку.

Визначення кваліфікаційних категорій викладачів відбувається у системі зовнішнього забезпечення якості шляхом атестації педагогічних працівників за наслідками підвищення їх кваліфікації. Законом України «Про освіту» передбачена сертифікація педагогів, як механізм визначення рівня їх професіоналізму, що поступово має замінити систему атестації педагогічних працівників.

Тому, актуальними залишаються завдання розробки і впровадження нової системи оцінки рівня професійно-педагогічної компетентності педагогів професійно-технічних навчальних закладів.

Висновки. Кваліфікаційні вимоги до викладача ПТНЗ, окреслені у вищезазначених нормативних документах не повною мірою описують компетентності, якими повинен володіти сучасний педагог. Окрім того, з розвитком інформаційно-освітнього середовища з'являються нові форми здобуття професійної освіти, що в свою чергу зумовлює потребу у набутті педагогами новітніх компетентностей. Дослідження та опис професійно-педагогічних компетентностей сучасного викладача ПТНЗ, встановлення кваліфікаційних категорій та сертифікація потребують подальших наукових розвідок.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
2. Глосарій основних термінів професійної освіти і навчання / Упоряд. Т.М. Десятов ; за заг.ред. Н.Г.Ничкало. – К.: АртЕк, 2009. – 192 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед.наук України; гол. ред. В. Г. Кремінь. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Класифікатор професій [Текст] : ДК 003:2010 / Держспоживстандарт України. - На заміну ДК 003 : 2005 ; чинний від 2010-07-28. - К. : Соцінформ, 2010. - 746 с.
6. Концепція освіти дорослих в Україні / Укл.: Лук'янова Л.Б. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 24 с.

7. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І.І. Бабин, Я.Я. Болюбаш, А.А. Гармаш й ін.; за ред. Д.В.Табачника, В.Г.Кременя. – К. : ТОВ «Вид. дім «Плеяди», 2011. – 100 с.

8. Ничкало Н.Г. Сучасні тенденції у підготовці педагогів професійного навчання (міжнародний аспект та українські перспективи) // Педагог професійної школи: зб. наук. пр. / [редкол. : Н.Г.Ничкало (голова), І.А.Зязюн, О.І. Щербак (заступник голови) та ін.; упоряд.: Н.Г.Ничкало, О.І.Щербак]. – Київ, 2002. – Вип. III. – С. 5–13.

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» - Режим доступу - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

10. Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення : матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 червня 2016 р. / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. – К.: Парлам. вид-во, 2016. – 320 с.

11. Управління людськими ресурсами [Текст] : навч. посіб. / Г. А. Дмитренко, Н. Г. Протасова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К. : [б. в.] ; Херсон : Олді-плюс, 2006. - 253 с.

12. Шевчук Л. І. Розвиток професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін закладів профтехосвіти у системі післядипломної освіти [Текст] : Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Шевчук Людмила Іванівна ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2001. – 398 арк.

References

1. Velykuu tlumachnyu slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / Uklad. i holov. red. V.T.Busel. К.; Irpin': VTF «Perun», 2001. – 1440 s.

2. Hlosariy osnovnykh terminiv profesiynoyi osvity i navchannya / Uporyad. T.M. Desyatov ; za zah.red. N.H.Nychkalo. – K.: ArtEk, 2009. – 192 s.
3. Entsyklopediya osvity / Akad. ped.nauk Ukrayiny; hol. red. V. H. Kremin'. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
4. Zakon Ukrayiny «Pro osvitu» vid 05.09.2017 # 2145-VIII – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Klasyfikator profesiy [Tekst] : DK 003:2010 / Derzhspozhyvstandart Ukrayiny. - Na zaminu DK 003 : 2005 ; chynnyy vid 2010-07-28. - K. : Sotsinform, 2010. - 746 s.
6. Kontsepsiya osvity doroslykh v Ukraini / Ukl.: Luk"yanova L.B. – Nizhyn: PP Lysenko M.M., 2011. – 24 s.
7. Natsional'nyy osvitniy hlosariy: vyshcha osvita / avt.-uklad. : I.I. Babyn, Ya.Ya. Bolyubash, A.A. Harmash y in.; za red. D.V.Tabachnyka, V.H.Kremenya. – K. : TOV «Vyd. dim «Pleyady», 2011. – 100 s.
8. Nychkalo N.H. Suchasni tendentsiyi u pidhotovtsi pedahohiv profesiynoho navchannya (mizhnarodnyy aspekt ta ukrayins'ki perspektyvy) // Pedahoh profesiynoyi shkoly: zb. nauk. pr. / [redkol. : N.H.Nychkalo (holova), I.A.Zyazyun, O.I. Shcherbak (zastupnyk holovy) ta in.; uporyad.: N.H.Nychkalo, O.I.Shcherbak]. – Kyyiv, 2002. – Vyp. III. – S. 5–13.
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23 lystopada 2011 # 1341 «Pro zatverdzhennya Natsional'noyi ramky kvalifikatsiy» - Rezhym dostupu - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
10. Profesiyna osvita yak skladova zabezpechennya kvalifikovanoho kadrovoho potentsialu Ukrayiny: problemy ta shlyakhy vyrishennya : materialy parlam. slukhan' u Verkhovniy Radi Ukrayiny 1 chervnya 2016 r. / Verkhovna Rada Ukrayiny, Komitet z pytan' nauky i osvity. – K.: Parlam. vyd-vo, 2016. – 320 s.

11. Upravlinnya lyuds'kymy resursamy [Tekst] : navch. posib. / H. A. Dmytrenko, N. H. Protasova ; Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrayiny. - K. : [b. v.] ; Kherson : Oldi-plyus, 2006. - 253 s.

12. Shevchuk L. I. Rozvytok profesiyanoi kompetentnosti vykladachiv spetsial'nykh dystsyplin zakladiv proftekhosvity u systemi pislyadyplomnoi osvity [Tekst] : Dys... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Shevchuk Lyudmyla Ivaniivna ; In-t pedahohiky i psykhohohiyi prof. osvity APN Ukrayiny. – K., 2001. – 398 ark.

Сиско Н.М. Кваліфікація викладачів професійно-технічних навчальних закладів як наукова проблема.

Автором статті досліджено наукову категорію «кваліфікація», зокрема викладача професійно-технічного навчального закладу, її взаємозв'язок з поняттями «компетентність», «атестація», «сертифікація».

Сучасне розуміння кваліфікації як втілення певної якості виходить за межі придатності для професійної діяльності та не обмежується її професійними ознаками. Рамки, як певне шкалювання кваліфікацій, передбачають принципово їх вимірюваність. Для забезпечення цього процесу кваліфікації описуються в термінах результатів навчання, останні, у свою чергу, виражаються через компетентності, реалізаційні здатності викладача професійно-технічного навчального закладу забезпечити якісну підготовку кваліфікованих робітників.

Термін «кваліфікація» охоплює широке різноманіття результатів формального, неформального, інформального навчання як в освітній системі, так і поза нею. Кваліфікації поділяються на академічні, що надаються на основі освітніх стандартів та професійні на основі професійних стандартів, вироблених у сфері праці.

Автором вперше проаналізовано визначення феномену поняття «кваліфікація» у низці законів, постанов, наукових праць різних галузей знання. На основі узагальнення ознак виділено такі її наступні

характеристики як сукупність знань, умінь та професійних навичок, стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей; ступінь придатності, підготовленості, втілення певної якості діяльності; вимірюваність, оцінка, результат оцінювання і визнання; ступінь, звання, диплом, свідоцтво.

У статті вперше визначено, що кваліфікація описується компетентностями, може бути різних рівнів, повинна вимірюватись, оцінюватись та визнаватись.

У висновках дослідження проблеми зазначається, що кваліфікаційні вимоги до викладачів не повною мірою описують компетентності, якими повинен володіти сучасний викладач ПТНЗ. Встановлення кваліфікаційних категорій та сертифікація викладачів потребують подальших наукових досліджень.

Ключові слова: кваліфікація, компетентність, викладач професійно-технічного навчального закладу, Національна рамка кваліфікацій, кваліфікаційні категорії.

Сыско Н.Н. Квалификация преподавателей профессионально-технических учебных заведений как научная проблема.

Автором статьи исследовано научную категорию «квалификация», в частности преподавателя профессионально-технического учебного заведения, ее взаимосвязь с понятиями «компетентность», «аттестация», «сертификация».

Современное понимание квалификации как воплощение определенного качества выходит за пределы пригодности для профессиональной деятельности и не ограничивается ее профессиональным признакам. Рамки, как некое шкалирование квалификаций, предусматривают принципиально их измеримость. Для обеспечения этого процесса квалификации описываются в терминах результатов обучения, последние, в свою очередь, выражаются через компетентности,

реализационные способности преподавателя профессионально-технического учебного заведения обеспечить качественную подготовку квалифицированных рабочих.

Термин «квалификация» охватывает широкое многообразие результатов формального, неформального, информального обучения как в образовательной системе, так и вне ее. Квалификации делятся на академические, предоставляемых на основе образовательных стандартов и профессиональные на основе профессиональных стандартов, выработанных в сфере труда.

Автором впервые проанализированы определения феномена понятие «квалификация» в ряде законов, постановлений, научных трудов различных отраслей знания. На основе обобщения признаков выделены следующие ее характеристики как совокупность знаний, умений и профессиональных навыков, стандартизированная совокупность полученных лицом компетенций; степень годности, подготовленности, воплощение определенного качества деятельности; измеримость, оценка, результат оценки и признания; степень, звание, диплом, свидетельство.

В статье впервые определено, что квалификация описывается компетенциями, может быть разных уровней, должна измеряться, оцениваться и признаваться.

В выводах исследования проблемы отмечается, что квалификационные требования к преподавателям не в полной мере описывают компетентности, которыми должен обладать современный преподаватель ПТУЗ. Установление квалификационных категорий и сертификация преподавателей требуют дальнейших научных исследований.

Ключевые слова: квалификация, компетентность, преподаватель профессионально-технического учебного заведения, Национальная рамка квалификаций, квалификационные категории.

Sysko N.M. The qualifications of teachers of vocational education institutions as a scientific problem.

The author of the article investigates the scientific category «qualification», in particular the teacher of the vocational and technical educational institution, its connection with the concepts of «competence», «certification», «certification».

Modern understanding of qualifications as an implementation of a certain quality goes beyond the scope of professional activity and is not limited its professional features. The frameworks, as a certain scaling of qualifications, provides their measurability in principle. For ensure this process, qualifications are described in terms of learning outcomes, the latter, in turn, are expressed through the competence, implementation capacity of a teacher from vocational education institution to ensure the qualitative training of skilled workers.

The term «qualification» covers a wide variety of results of formal, informal, informal as learning both in the educational system and outside it. Qualifications are divided into academic, provided on the basis of educational standards and professional which basis on professional standards are produced in the field of labor.

The author for the first time analyzed the definition of the phenomenon of the concept «qualification» in a number of laws, regulations, scientific works of various branches of knowledge. Based on the generalization of the signs, the following characteristics are identified as a set of knowledge, skills and professional skills, a standardized set of competences acquired by a person; degree of fitness, preparedness, implementation of a certain quality of activity; measurement, evaluation, evaluation result and recognition; degree, rank, diploma, certificate.

In the article, for the first time, it has been determined that qualifications are described by competencies, may be different levels, should be measured, evaluated and recognized.

In conclusions of the study indicate that the qualification requirements for teachers do not fully describe competences that a current teacher of the VETT

must possess. Establishing qualification categories and teachers` certification require further research.

Key words: qualification, competence, teacher of vocational educational institution, national qualification framework, qualification categories.